

A Young Enterprise program Magyarországon

Vállalkozás az iskolában II.

Pertl Gábor

Budapest, 1997

TARTALOMJEGYZÉK

1. A YOUNG ENTERPRISE PROGRAM CÉLJA
 2. MIT NYÚJT A YOUNG ENTERPRISE A RÉSZTVEVŐKNEK?
 3. HOGYAN MŰKÖDIK A PROGRAM?
A PROGRAM TEMATIKÁJA (ESEMÉNYNAPTÁR)
 4. A YOUNG ENTERPRISE PROGRAM HELYE A NEVELÉSI-KÉPZÉSI RENDSZERBEN
 5. HOGYAN ÉRTÉKELHETŐ A DIÁK?
 6. TÁRGYI FELTÉTELEK
- TANESZKÖZÖK
- MELLÉKLETEK
- A MAGYARORSZÁGI YOUNG ENTERPRISE ALAPÍTVÁNY
A PROGRAMBAN RÉSZT VEVŐ INTÉZMÉNYEK 1996-97 BEN
A YOUNG ENTERPRISE EUROPE
RÉSZLETEK A YOUNG ENTERPRISE ÚTMUTATÓBÓL

1. A YOUNG ENTERPRISE PROGRAM CÉLJA

A Young Enterprise szervezete 1963 óta működik Nagy-Britanniában. Az elmúlt húsz évben a programot számos európai országban is meghonosították. A Young Enterprise Europe Educational Association tagjai sorába ma már húsz ország Young Enterprise szervezete tartozik; a programban Norvégiától Izraelig évente közel 50 000 középiskolás diák vesz részt. Magyarország után Szlovákia, Lengyelország és a Baltikum országaiban is alkalmazzák a programot.

Közép-Európában és egyben Magyarországon a budapesti Közgazdasági Politechnikum vezette be elsőként. Hazánkban az 1996-97. tanévben már 17 intézmény több mint 600 diákja ismerkedhet meg ezzel az érdekes és tanulságos játékkal.

A Young Enterprise szervezet célja, hogy 14-19 éves fiatalokat valóságos vállalkozási tevékenységen keresztül tanítson gazdálkodásra, üzletvitelre. (Ezt fejezi ki a nemzetközi szervezet jelmondata: Learning by doing.)

A Young Enterprise program segít a benne részt vevő fiataloknak felismerni képességeiket, tehetségüket. Fejleszti mindazokat a készségeket, amelyek minden leendő vállalkozó - vagy a gazdaság bármely területén működő, önálló tevékenységet végző munkavállaló - számára fontos erénynek számítanak: a döntés, a felelősségvállalás, a kockázat felismerésének, mérlegelésének és vállalásának képességét; az együttműködési, alkalmazkodási vagy vezetési készséget; a csoportos munkára, a kommunikációra, a vitára és a tárgyalásra való alkalmasságot; az önismeretet, önértékelést és mások értékelésének, mások értékei elfogadásának képességét. Mindemellet a program számos gazdasági szakmai ismeretet és készséget is közvetít: megtanít tervezni, pénzzel bánni, a gazdálkodást folyamatosan nyomon kísérni; megtanít a vevők, a piac igényeinek feltérképezésére, tiszteletére; segít a vevőorientált piaci magatartás, a marketing alapelemeinek, pénzügyi, számviteli, adózási kultúra elemeinek megismerésében, illetve elsajátításában.

Mindemellet a fiataloknak alkotó kedvüket, fantáziájukat, kreativitásukat, szervező készségüket, szorgalmukat is fel kell használniuk vállalkozásuk sikere érdekében; sokszor olyan erényeiket csillanthatják fel e programban, melyet az iskola nem vagy csak ritkán igényel belőlük.

A program minden iskolatípusban - gimnáziumban, szakközépiskolában, szakmunkásképző intézetben - alkalmas a vállalkozói készségek gyakorlására és alapvető ismeretek közvetítésére. Hazai és nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a Young Enterprise tevékenység a kötelező képzés részeként és fakultációs vagy szakköri munkaként egyaránt eredményes lehet.

A program hídként vezet az osztályteremből a munka világába. Lehetőséget biztosít a benne részt vevő fiataloknak, hogy megtudják, mire képesek; e tapasztalatok birtokában megalapozottabban választhatják meg későbbi pályájukat is.

2. MIT NYÚJT A YOUNG ENTERPRISE A RÉSZTVEVŐKNEK?

A Young Enterprise programban a fiatal képes lesz

- felmérni, milyen sokféle és milyen mélységű tudás, szakismeret szükséges egy mégoly kicsiny vállalkozás működtetéséhez is;
- megérteni, hogy a vállalkozás sikere a termék, a szolgáltatás eladhatóságán múlik, így a legfontosabb sikerelemek a minőség és a végiggondolt marketingstratégia;
- hasznosítani a programban megszerzett tapasztalatait, a sikerek vagy kudarcok tanulságait;
- megérteni, hogy az üzleti tervezés nem pusztán új tananyag vagy lecke, hanem a sikeres vállalkozás elengedhetetlen feltétele.

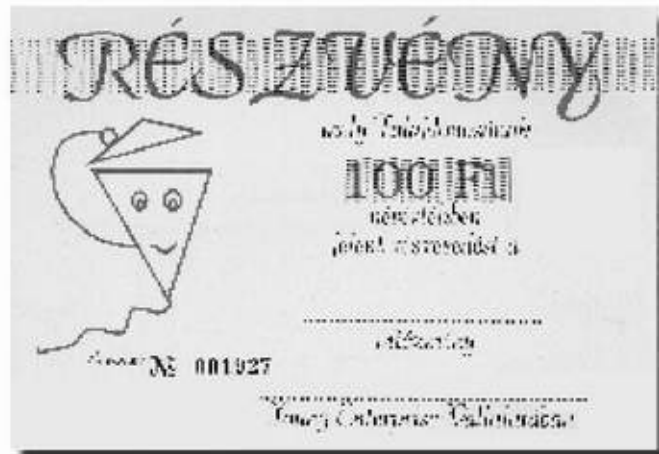
(Csupán a Young Enterprise programban való részvételtől a tanuló nem fogja tudni a vállalkozás és az üzletvitel minden elemét, fortélyát önállóan gyakorolni; nem lesz képes tökéletes adminisztrációra, könyvvezetésre, hibátlan termék előállítására stb. Ne várjunk többet a programtól, mint ami: készségfejlesztő, önálló tapasztalatszerzésre építő gyakorlati üzleti játék. És azt se gondoljuk, hogy segítségével fogják diákjaink megoldani anyagi gondjaikat; itt a profit megszerzése nem lehet elsődleges cél, csak a tapasztalatszerzés egyik - fontos és hasznos - eszköze.)

3. HOGYAN MŰKÖDIK A PROGRAM?

Mint a továbbiakból kiténik, a Young Enterprise program esetén szinte lehetetlen a hagyományos iskolai fogalmakban, kategóriákban gondolkodni. A *tananyag* itt maga az előre meghatározott keretek közötti vállalkozáscsinálás; *tanmenet*, tematikát készíteni szinte lehetetlen, hiszen a szükséges ismereteket mindig a vállalkozás pillanatnyi igényei szerint érdemes alakítani; *tanóra* helyett inkább a diákok által összehívott és vezetett vállalati gyűlésről érdemes beszélnünk (ahol a *tanár* nak nem kell, és talán nem is szabad hagyományos "tanári" munkát végeznie, órát tartania). Nem kell számon kérnünk a tankönyv tartalmát; az értékeléssel, az osztályozással a megszokottnál is nehezebb dolgunk lesz.

Immár negyedik éve néhány középiskolában Magyarországon is sikerrel alkalmazzák a programot a diákok vállalkozási ismereteinek és készségeinek gyakorlati elmélyítésére.

A Young Enterprise programhoz csatlakozó diákcsoportok vállalatot alapítanak. Célszerű, hogy a diákvállalatok legalább hetente egy alkalommal összegyűljenek - vállalati közgyűlést, igazgatói megbeszélést vagy egyszerűen munkamegbeszélést tartsanak -, ahol megvitatják teendőiket, elosztják, ellenőrzik vagy számon kérik az elvégzett feladatokat. E vállalati gyűléseken kerülhet sor a programot segítő (de nem irányító!) tanár vagy tanácsadó tematikus oktató munkájára, az ifjú vállalkozók szakmai (például marketing, pénzügyi, adózási stb.) felkészítésére. (Ennek tematikáját lehetetlen előre meghatározni. A vállalkozás céljai, működési nehézségei határozhatják meg, az üzletvitel mely területén szükséges diájkaink elméleti ismereteit elmélyíteni.)

Szerencsés megoldás lehet, ha a YE foglalkozások idejét úgy illesztjük diájkaink órarendjébe, hogy képesek legyenek rugalmasan kezelni. Van, hogy a vállalat egészének közös megbeszélésére nem szükséges tíz percnél többet fordítani; máskor, karácsonyi hajrában vagy végelszámolás előtt pedig heti egy tanórányi idő roppant kevés ahhoz, hogy a diákvállalkozás elvégezze munkáját.

A program kezdetén a vállalkozások megválasztják vezetőségüket és bejegyeztetik cégüket a Young Enterprise Alapítványnál. (A vállalatok ajánlott létszáma 8-15 fő.) Meghatározzák vállalkozásuk tevékenységi körét; névre szóló - 100 Ft névértékű - részvényeket bocsátanak ki maximum 20 000 forint értékben - ezekből a vállalkozás tagjain kívül rokonok, barátok, iskolatársak, ismerősök vásárolnak -, amelyek után majd osztalékot fizetnek. Választott tevékenységüknek megfelelően termelnek vagy különféle szolgáltatásokra szakosodnak. Kitalálják reklámhadjáratukat, felméri a piacot stb. Forgalmuk és nyereségük után adóznak a Young Enterprise Alapítványnak. A vállalkozást egy év elteltével meg kell szüntetniük - így a végelszámolás menetét is megismerik.

Az együttes munka, a gazdálkodási-termelési folyamat közös nyomon követése, a döntések közös meghozatala, a feladatok közös megosztása és végrehajtása, a döntések eredményének közös értékelése adja majd meg azt a tapasztalatot, ami a program igazi célkitűzése.

A játékban való részvétel nem igényel közgazdasági ismereteket, hiszen a Young Enterprise Alapítvány minden diákvállalatot ellát a vállalatvezetéshez szükséges információkkal és a szabályos üzletmenethez szükséges útmutatókkal, iratokkal, nyomtatványokkal. Másrészt a diákvállalkozásokat külső szakemberek, tanácsadók is segítik: szerencsés esetben vállalatunként 1-2 - különböző gazdasági szakterületen jártas - személy. A felnőtteknek valóban csak tanácsadói szerepük van, nem ők irányítják a vállalkozásokat. Ötletekkel és szakértelemmel segítik a csoportokat. A tanácsadók mellett persze egy-egy tanár is támogatja, felügyeli a diákok munkáját, külön ügyelve a fegyelmezett, pontos adminisztrációra és pénzkezelésre, az alapítvány által a működés szabályszerűsége, a részvényesek védelme érdekében is számon kért pénzügyi-számviteli követelmények betartására.

Az alapítvány szervezi a vállalatok életében meghatározó eseményeket, rendezvényeket, a helyi és budapesti téli, tavaszi vásárokat, ahol a vállalkozások egymás és a széles nagyközönség előtt kiállíthatják és árulhatják termékeiket.

A diákok szeptemberben hozzák létre vállalataikat. A vállalkozások az első 3-4 hétben meghatározzák céljaikat, felvázolják üzleti tervüket, kialakítják belső munkamegosztásukat. (Vezérigazgatót, titkárt, személyzeti, termelési, kereskedelmi és pénzügyi/számviteli igazgatót választanak. Az alapítvány által rendelkezésükre bocsátott segédanyagok, a munkát segítő üzleti csomag dokumentumai is ilyen rendszerezésben határozzák meg a feladatokat. Ez természetesen nem jelent szigorú megkötést; mindenki mindenfajta munkából kiveszi a részét, a feladatmegosztás inkább csak a felelősséget tisztázza).

Ezután a vállalatok megkezdik alaptökejük összegyűjtését, értékpapírjaik árusítását. Minden diák legalább egy részvényt saját maga is megvásárol. Így nemcsak alkalmazott, hanem tulajdonos is lesz vállalatában. (Egy részvényes azonban legfeljebb 1 000 Ft összegű részvényt vásárolhat; így óvjuk a rokonokat, ismerősöket a túlzott anyagi kockázattól, másrészt a diákvállalkozásokat is az őket "felvásárló" és egyszerűen saját céljaik szerint munkáltató felnőttektől.)

A megalakult vállalatok bejegyeztetik magukat a Young Enterprise Alapítványnál. Az alapítvány egyrészt hivatalosan képviseli őket külső szervezetekkel - adóhivatal, ügyfelek stb. - szemben, más esetekben államként, állami hivatalként viselkedik: például hozzá kell benyújtani a cégbejegyzést; ő végzi a számviteli ellenőrzést; tőle lehet - meghatározott feltételekkel - bankhitelt kérni stb.

Ezután kezdődhet a termelés. Egy vállalat sokféle tevékenységet folytathat, sokfajta terméket gyárthat egy időben, az év során bármikor belekezdhet új termék előállításába, vagy bármikor megszüntetheti egyik "üzletágát". Sőt az okosan menedzselte vállalkozásban a résztvevők tudják, hogy más terméket vár tőlük a karácsonyi és mást a húsvéti piac.

Fontos - de legalábbis előnyös -, hogy a vállalatok kézzel fogható terméket, termékeket (is) produkáljanak, bár természetesen bármiféle szolgáltatással is foglalkozhatnak. A szolgáltatás persze kevésbé látványos. Egy például takarításra vagy kutyasétáltatásra szakosodó vállalkozás nem tudja a karácsonyi vásáron bemutatni tevékenységét... A vásárok a vállalkozások megméréstését is jelentik, ahol a legjobbak - a legjobb reklám, termék, legsikeresebb üzlet stb. - díjakat, jutalmakat is kapnak az alapítványtól. (Az elmúlt három év legsikeresebb Young Enterprise termékei: fülbevalók horgász villantókanálból, kézzel festett irattartók, fa-, bőr- és tészta(!)ékszer, faragott fa- és műkö virágtartók, kerámiák, iskolai jelvényvel ellátott bögrék, poharak, tollak, reklámtasakok, nyújtott-csavart üvegvezák, rajzolt, festett, batikolt pólók stb. A szolgáltatások skálája is igen széles az egyszerű tanszer-kereskedelemtől a kérdőíves megkérdezésen át az iskolai tantárgyak, tanórák és tanári munka tetszési indexének elkészítéséig.) Karácsony előtt a programban szereplő iskolák szerveznek helyi vásárokat, melyekre általában a többi iskola vállalkait is meghívják. Közös, minden vállalkozás számára bemutatkozási lehetőséget nyújtó országos vásárt az alapítvány rendez, tavaszonként.

Az általános megméréstetés utolsó állomása a Nyilvános Közgyűlés. A vállalatoknak éves munkájukról írásbeli összefoglalást, értékelést kell írniuk, majd szóban is - egymás, közönség: a részvényesek, tanácsadók, tanárok stb. és független zsűri előtt - be kell számolniuk tevékenységükről. Ez tulajdonképpen a részvénytulajdonosok éves zárszámadó közgyűlését helyettesítő esemény. Fontos, hogy a diákvállalatok mindegyike összegezze egyéves működését, tevékenységét, feldolgozza sikereit vagy kudarcait, megértse azok okait. A vállalkozás során megszerzett tapasztalatok összegyűjtése, elemzése, a tanulságok levonása, a sikeremlékek kiemelése vagy a hibák utólagos belátása így fog tudatosulni és a későbbiek során hasznosulni.

A Beszámoló után a vállalatok befejezik tevékenységüket - értékesítik készleteiket, majd felszámolják a vállalkozást; felosztják az eredményt, visszafizetik a befektetők pénzét és - remélhetőleg - osztalékot is fizetnek részvénytulajdonosaiknak.

Európa-szerte a fiatalok vizsgát is tehetnek megszerzett ismereteikből. (Lásd *Hogyan értékelhető a diák?*)

A Young Enterprise Europe minden évben két nemzetközi találkozót szervez diákvállalkozói számára: tavaszonként Nemzetközi Vásárt (itt csak a részvételi költségek szabnak gátat a résztvevők számának), nyaranként pedig Nemzetközi Vállalati Versenyt. Itt minden tagország legjobb YE diákvállalata mérheti össze képességét, tudását versenytársaival. A verseny kiváló alkalmat teremt külföldi üzleti tapasztalatok (üzleti kultúra, szokások, stílus, divat stb.) megszerzésére, de nem utolsósorban külföldi ismerősök, barátok szerzésére, nyelvyakorlásra is.

A program tematikája (eseménynaptár)

A Young Enterprise programhoz szinte lehetetlen tantervet készíteni. Meg tudjuk határozni a diákvállalatok működése során nagy valószínűséggel bekövetkező eseményeket (sorrendjük azonban esetleges, elsősorban a diákok ötleteitől függ), kijelölhetünk néhány - az alapítvány által előírt ellenőrzési pontot, határidőt, és meg tudjuk adni a program központi rendezvényeinek időpontját.

hét/hónap feladat

1-3. hét:

- A vállalati csoportok megalakulása
- A vállalati névsorok leadása a helyi YE összekötő tanár nak vagy központnak
- Találkozás a tanácsadókkal
- A tanulók céljainak kialakítása
- A lehetséges termékek és szolgáltatások, valamint a vállalat nevének megvitatása
- A rendszeres ülések idejének és helyének meghatározása
- Az alaptőke mértékének meghatározása. A részvények és a tanulói igazolványok kiállítása
- A vállalat nevének és "logo"-jának kitalálása
- A vezérigazgató és az igazgatók megválasztása
- A vállalat regisztrálása a Young Enterprise Alapítványnál

4. hét:

- A lehetséges termék(ek) és szolgáltatás(ok) kiválasztása
- Igazgatók feladatainak, felelősségének meghatározása

5. hét:

- A termék megvalósíthatósága
- mintadarab
- gyártási terv
- piac
- fizetések
- árképzés
- munkavédelem

6. hét:

- Az üzleti terv elkészítése
- A részvények eladásának befejezése
- A vállalat cégbejegyzése az alapítványnál

7. hét:

- Megkezdődhet a folyamatos termelés és az értékesítés

November:

- Felkészülés a karácsonyi vásár(ok)ra

December:

- Karácsonyi vásár(ok)

Január:

- Karácsony utáni változások a gyártásban, amennyiben szükséges
- ÁFA-jelentés megküldése és az ÁFA befizetése január 15-ig, valamint a féléves jelentés (megküldése az Alapítványnak)
- Az üzletmenet áttekintése, és jelentés készítése a félévi választásokhoz
- Félévi választások - tisztújító közgyűlés

Február:

- Termelés, értékesítés, készülés a tavaszi vásárra

Március:

- A Magyarországi Young Enterprise Alapítvány vizsgája
- Young Enterprise Europe Nemzetközi Vására

Április • Tavaszi vásárok és az Országos YE Vásár megrendezése üzletmenet beszüntetése, felkészülés a végelszámolásra

- A raktárkészlet és vagyon elhelyezése

Május:

- A végleges könyvviteli nyilvántartások elkészítése és könyvvizsgálat
- Végelszámolási jelentés elkészítése
- Zárszámadó közgyűlés - nyilvános eredménybeszámoló
- Köszönőlevelek a segítőknek, tanácsadóknak, támogatóknak
- YE vállalati verseny - kiállítás és beszámoló

Július:

- Young Enterprise Europe Nemzetközi Vállalati Verseny

4. A YOUNG ENTERPRISE PROGRAM HELYE A NEVELÉSI-KÉPZÉSI RENDSZERBEN

A program gyakorlati tapasztalatokon keresztül segít elmélyíteni mindenfajta gazdasági, üzleti vagy vállalkozási tantárgy tanulása során megszerzett ismeretet. Gimnazistáknak ízelítőt ad a gazdálkodásból, a vállalkozásból; közgazdasági, kereskedelmi szakközépiskolásoknak szakmai gyakorlóterepül szolgálhat; ipari szakközépiskolákban, szakmunkásképzésben, technikusképzésben a technikai képzést kiegészítve felvillantja az önálló vállalkozás lehetőségét, előnyeit, hátrányait. Ugyanakkor elméleti üzleti képzés előtt vagy e nélkül is megállja helyét. (Erre a legjobb bizonyíték: a program őshazájában, Nagy-Britanniában sok fiatal alig 14 éves korában, mindenféle elméleti közgazdaságtani vagy üzleti képzés nélkül vesz részt e programban - sikerrel. De hazai példákkal is tudjuk ugyanezt igazolni.)

A program pusztán hasznos időtöltésként, alternatív vagy fakultatív, szakköri vagy szabadidős diáktevékenységként is életképes. Módot ad a fiataloknak arra, hogy kipróbálják képességeiket olyan területen is, amit esetleg az iskola nem igényel. Új oldalukról ismerhetjük meg diákjainkat, új, eddig nem látott képességeiket, tudásukat fedezhetjük fel. A diákvállalkozásokon belül gyakran megváltoznak a "jó diák-rossz diák" szerepek.

5. HOGYAN ÉRTÉKELHETŐ A DIÁK?

A programban részt vevő diákokkal szemben támasztott legfőbb követelmény a folyamatos részvétel, a tapasztalatok megszerzése lehet. Értékelési lehetőséget adnak a vásárok - egy vállalkozás legfőbb értékmérője a piac -, a tanév végi Nyilvános Beszámoló, a Vállalati Versenyen való szereplés. Az értékelés fontos állomása lehet az írásbeli vizsga (mely szintén az üzleti tapasztalatok megszerzését ellenőrzi, nem pedig definitív tudást vagy elsajátított készségeket kér számon). A diákok

egymás munkáját hétről hétre, folyamatosan értékelik: kontrollálják az elvégzett feladatokat, és véleményt mondanak minőségükről. (Engedjünk ennek teret, de tartsuk kulturált mederben!) Az értékelés magának a tanulási folyamatnak a része; legtöbbször a tapasztalatok, a sikerek és kudarcok feldolgozása.

Ne feledjük: egy YE diákvállalat nem elsősorban profitorientált vállalkozás, hanem egy - részben valós, részben szimulált gazdasági környezetben megvalósuló - üzleti játék gyakorlóterepe. A szerzett profit vagy a veszteség nem kizárólagos értékmérője a vállalkozásnak. Egy anyagilag sikeres vállalkozás működtetése során is előfordulhat, hogy diákjaink kevés üzleti tapasztalatot szereznek, s egy veszteséges vállalkozásban való részvétel is szolgálhat fontos, felejthetetlen tanulságokkal (sőt: diákjaink a kudarcokból és nehézségekből többet tanulnak, mint a könnyen szerzett sikerekből.) A program főbb "ellenőrzési pontjai"- az egyéni vizsga és a vállalat záróbeszámolója - éppen e tanulságok, tapasztalatok feldolgozását, rögzülését célozzák.

Az egyéni vizsga a Young Enterprise Europe írásbeli vizsgájára épül. Nem tanult ismereteket kér számon, hanem azt méri, részt vettek-e, kellő gyakorlati tapasztalatot szereztek-e a fiatalok vállalkozásuk munkájában. A vizsga magyar nyelvű változatát egyelőre a Young Enterprise Alapítvány szervezi, és sikeres teljesítéséről oklevelet ad a vizsgázóknak. Az alapítvány távlati tervei között szerepel az európai vizsgarendszerbe való bekapcsolódás is. (A YE Europe által szervezett nemzetközi vizsgáról az Oxford University állít ki oklevelet.)

A vizsga egy esettanulmány; egy - valós vagy kitalált - YE vállalat működésén keresztül keres választ arra, sikerült-e a programban részt vevő diáknak megismerkednie vállalkozása működésével. A vizsgasor általános - minden vizsgázó által megválaszolandó - és speciális, a diák vállalati feladataihoz illeszkedően választható kérdéseket tartalmaz.

A vizsga egységes értékeléséhez a Young Enterprise Alapítvány minden évben részletes javítási útmutatót mellékel. Ha szükségesnek látjuk, osztályozhatjuk diákjaink teljesítményét félévenként; a program jellegének azonban jobban megfelel egy, a diákok véleményén és önértékelésén alapuló, pusztán megfelelést vagy meg nem felelést jelző értékelés.

6. TÁRGYI FELTÉTELEK

A diákvállalatok gyűléséhez bármilyen helyiség - tanterem, klubszoba megfelelő. (A nyugat-erőpai országokban gyakran előfordul, hogy a YE vállalat összejövetelét valamelyik tanácsadó munkahelyén - irodájában, tárgyalójában, műhelyében - tartja.) Szerencsés esetben a diákok igénybe tudják venni az iskola tanműhelyét; ennek híján szülők, rokonok vállalkozásának berendezéseit vagy a háztartásukban található gépeket, eszközöket fogják használni. Igyekezünk rávenni a felnőtteket: számoljanak fel valamilyen minimális használati díjat ezek után az eszközök után!

Taneszközök

A Magyarországi Young Enterprise Alapítvány minden résztvevőt ellát a vállalkozás beindításához szükséges kellékekkel ("ez az ún. induló csomag"), valamint a program alapvető "játékszabályait" és a minimálisan szükséges elméleti háttérrel tartalmazó Útmutatóval. (Ez nem tankönyv, nem kell, nem érdemes megtanulni. Ismerni azonban szükséges, és célszerű a mindennapi munka során használni.)

Az alapítvány emellett minden bejegyzett cég számára biztosít egy kellékcsomagot. Ebben az igazgatók útmutatást kapnak mindennapos teendőikhez; a csomag továbbá különféle, a munka adminisztratív nyomon követéséhez és a pénzügyek kezeléséhez szükséges nyomtatványokat tartalmaz a vállalati találkozók jelenléti íveitől a nyugatombon át a naplőfőkönyvig.

A Magyarországi Young Enterprise Alapítványhoz bármely nevelési-oktatási vagy közművelődési intézmény csatlakozhat, mely elfogadja a szervezet alapító okiratát, illetve a Young Enterprise program alapelveit, "játékszabályait".

MELLÉKLETEK

1. melléklet

A Magyarországi Young Enterprise Alapítvány

A Magyarországi Young Enterprise Alapítványt 1994-ben öt, a programban részt vevő oktatási intézmény - a kisújszállási Móricz Zsigmond Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola, a Káldor Miklós Kollégium mellett működő Ad Studium Alapítvány, az Alternatív Közgazdasági Gimnázium Alapítvány, a Podmaniczky Frigyes Közgazdasági Szakközépiskola és a Közgazdasági Politechnikum Alapítvány hozta létre.

Az Alapító Okirat így definiálja az alapítvány célkitűzéseit:

"Az alapítók jelen alapító okirattal alapítványt hoznak létre az Európa-szerte ismert Young Enterprise program magyarországi működése és terjesztése érdekében.

A Young Enterprise program középiskolás diákok számára létrehozott oktatási program, melynek révén a benne részt vevő fiatalok megismerik egy önálló vállalkozás létrehozásának, működésének, gazdálkodásának alapjait; valódi gyakorlati tapasztalatokat szerezve sajátítják el a vállalkozói szemléletet és az alapvető vállalkozói készségeket. A Young Enterprise modellje hídként vezeti a fiatalokat az osztályteremből a munka világába.

A Young Enterprise program korszerű gyakorlati vállalkozásképzési program, mely nemcsak a közgazdasági szakképzésben, hanem a szakképzés minden területén és a gimnáziumokban is alkalmas a vállalkozói és üzleti ismeretek közvetítésére.

A Young Enterprise Alapítvány oktatási célú alapítvány.

A Magyarországi Young Enterprise Alapítvány célja a Young Enterprise nemzetközi programjának, célkitűzéseinek megvalósítása, a program működőképességének biztosítása és a program magyarországi elterjesztése."

AZ ALAPÍTVÁNY KURATÓRIUMA

elnök: **Dr. Nagy Zoltán** elnök-vezérigazgató, OTP - Garancia Biztosító Rt.

tagok: **Dr. Hofmeister Ágnes** docens, BKE Marketing tanszék; **Dr. Gonda György** igazgató, Ernst & Young Kft. **Dr. Nagy Károly** igazgató, Philips Magyarország Kft. **Rácz Gábor** igazgató, BAT Magyarország Kft.

2. melléklet

A programban részt vevő intézmények 1996-97-ben

Az intézmény neve vállalatok száma

Alternatív Közgazdasági Gimnázium, Budapest* 2 Alternatív Közgazdasági Szakközépiskola, Győr 2 Kikelet21 Szellemi

Műhely - Zala megyei Vállalkozásfejlesztési Központ VAN Klub, Zalaegerszeg 1 Békés Glasz Kereskedelmi Szakközépiskola, Budapest 3 Bezerédj István Kereskedelmi és Közgazdasági SZKI, Szekszárd 3 Bibó István Alternatív Közgazdasági Gimnázium, Hévíz 1 Káldor Miklós Kollégium, Budapest* 1 Kereskedelmi és Vendéglátóipari SZKI, Budapest 2 Kereskedelmi és Vendéglátóipari SZKI, Eger 1 Közgazdasági Politechnikum, Budapest* 8 Közgazdasági Szakközépiskola, Cegléd 2 Lengyel Gyula Kereskedelmi Szakközépiskola, Budapest 2 Leövey Klára Gimnázium, Budapest 2 Magyar-Oszták Kereskedelmi Szakközépiskola, Fertőd 1 Móricz Zsigmond Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola, Kisújszállás* 5 Podmaniczky Frigyes Közgazdasági Szakközépiskola, Budapest* 5 Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Gimnázium, Kápolnásnyék 1

* A Young Enterprise Alapítvány alapítói

Magyarországi Young Enterprise Alapítvány

c/o Közgazdasági Politechnikum 1096 Budapest Vendel u. 3. Tel.: 215-4900 Fax: 215-4906

e-mail: yehun@poli.isk.huninet.hu (Ügyvivők: Darázs Dóra, Mlynarik Miklós, Pertl Gábor)

3. melléklet

A Young Enterprise Europe

A Young Enterprise European Educational Association a programot alkalmazó tagszervezetek Brüsszelben bejegyzett nemzetközi szövetsége, mely a Young Enterprise program nemzetközi terjesztését és fejlesztését, a diákvállalkozások nemzetközi üzleti és társas kapcsolatainak elősegítését, a program nemzetközi koordinációját, valamint nemzetközi szintű Young Enterprise tevékenységek (nemzetközi vizsga, vásárok, versenyek) megszervezését tűzte ki céljául.

A szervezet tagországai: Belgium, Dánia, Észtország, Franciaország, Hollandia, Írország, Izrael, Magyarország, Málta, Nagy-Britannia, Norvégia, Svédország; megfigyelő tagok: Ausztria, Finnország, Lengyelország, Litvánia, Oroszország, Szlovákia, Ukrajna.

A YEE a közép-európai országok közül elsőként a magyar YE szervezetet vette fel tagjai sorába. A Young Enterprise Alapítvány megalakulásával egy időben vált a YEE megfigyelő tagjává, majd 1996 őszén - a YEE Budapesten tartott Tanácsülésén - teljes jogú taggá.

A YEE minden évben két nemzetközi eseményt szervez a diákvállalatok számára: tavaszonként egy nemzetközi YE vásárt és nyaranként a tagországok legjobb YE vállalatának tevékenységét összemérő Európai Vállalati Versenyt. Az e nemzetközi rendezvényeken való részvétel remek alkalmat teremt a diákoknak a tapasztalatcserére, különféle kultúrák, piaci módszerek, tradíciók megismerésére.

A magyar diákok már eddig is eredményesen szerepeltek e rendezvényeken: 1993-ban Oxfordban az Európai Versenyen a mindössze egyéves múlttal rendelkező magyar Young Enterprise program képviselője, a Közgazdasági Politechnikum Lap-Pack diákvállalata a nem tagországok versenyében a fődíjat nyerte el; 1995 tavaszán az AKG Pók Rt-je a hollandiai nemzetközi vásáron 15 tagország 72 diákvállalata között egy első, egy második és két harmadik díjat nyert.

4. melléklet

Részletek a Young Enterprise útmutatóból

Üdvözlünk benneteket a Young Enterprise programban! Ez a program gyakorlati üzleti tapasztalatokat ad az ebben részt vevő 15-20 éves fiataloknak. 33 éve működik, és ez alatt az idő alatt Európa-szerte mintegy 500 000 fiatal vett benne részt. Három éve már magyar középiskolások is megismerkedhetnek e programmal.

Saját cégetek kialakítása és vezetése során a Young Enterprise segít nektek betekinteni az üzleti folyamatokba. Segít abban,

hogy megismerjétek magatokat, hogy kiderüljön, hogyan tudtok egyedül - vagy ami még fontosabb - társaitokkal együttműködve dolgozni. Segít elsajátítani az üzletmenet alapelveit azáltal, hogy ti magatok végzitek a vállalkozás valamennyi tevékenységét.

Nem a nyereség, a sok pénz szerzése e tanulási folyamat legfőbb, egyetlen és végső célja. A legfontosabb dolog, hogy megértsétek, hogyan keletkezik a haszon és a veszteség; és mindazt, amit itt tanultok, a későbbiekben, munkátok során használni tudjátok.

Sok sikert!

Dr. Nagy Zoltán a Magyarországi Young Enterprise Alapítvány kuratóriumának elnöke

A) A YOUNG ENTERPRISE VÁLLALATOK MŰKÖDÉSE

Attól az időponttól, hogy kézhez vettétek ezt az útmutatót, két hét áll rendelkezésetekre, hogy megalakítsátok a vállalati csoportokat. Egy vállalatban legalább 8 és legfeljebb 15 diák tevékenykedhet. A 8-15 fős csoportokat tetszőlegesen alakíthatjátok ki. Mindenki csak egy vállalatnak lehet a tagja! (Iskolátokban a YE program koordinátorának kell leadnotok az egy-egy vállalatban tevékenykedő diákok névsorát.) E döntéseket, a vállalati tagságokat később már nem lehet megváltoztatni. A választott vállalkozást év közben - a vállalat tanév végi végelszámolásáig - nem lehet elhagyni, nem lehet vállalatot cserélni. Ezért érdemes alaposan megfontolnotok, kikkel szeretnétek társulni vállalkozásotokban!

A vállalati csoportok megalakulása után következhet az érdemi munka. A csoportok találkoznak tanácsadókkal, és megkezdik a vállalat hivatalos megalakítását. Meghatározzák céljaikat, felvázolják üzleti tervüket, kialakítják belső munkamegosztásukat - vezérigazgatót, titkárt, személyzeti, termelési, kereskedelmi és pénzügyi igazgatót - választanak. A megalakult vállalatok bejegyeztetik magukat az Alapítvány központjánál.

A Magyarországi Young Enterprise Alapítvány egyrészt hivatalosan képviseli a vállalatokat külső szervezetek - állam, bank, ügyfelek stb. - felé, más esetekben államként, állami hivatalként, hatóságként viselkedik a diákvállalatokkal szemben. Így például hozzá kell benyújtani a cégbejegyzést; ő végzi a számviteli ellenőrzést; tőle lehet - meghatározott feltételekkel bankhitelt kérni; ő vet ki bírságot a szabálytalanul működő vállalkozásokra stb.

A vállalatalapítás folyamatában a vállalatok megkezdik alaptőkéjük összegyűjtését, értékpapírjaik árusítását. A vállalkozás alaptőkéje maximum 20 000 forint lehet. Az értékpapírok névértéke 100 forint. Egy értékpapírtulajdonos legfeljebb 10 részvényt vásárolhat, tehát legfeljebb 1 000 forinttal járulhat hozzá egy vállalat alaptőkéjéhez. (Ezzel az esetleges bukás anyagi kockázatát szeretnénk mérsékelni.) Minden, a vállalkozásban részt vevő diák legalább egy és legfeljebb tíz értékpapírt saját maga is megvásárol. Így nemcsak alkalmazott, hanem tulajdonos is lesz vállalatában.

A YE vállalati részvények névre szólóak, vagyis adni-venni nem lehet őket. E részvényeknek nincs tőzsdei forgalma, piaci árfolyama. Csak a részvényesek nyilvántartásában szereplő eredeti részvénytulajdonos kaphatja vissza a vállalat végelszámolásakor befektetett pénzét, és csak ő tarthat igényt a vállalat nyereségének rá jutó részére, az osztalékra.

Alaposan meg kell fontolnotok, hány részvény eladására, mekkora alaptőke összegyűjtésére lesz szükségetek. Az összegyűjtött alaptőkéből kell befizetnetek a vállalat megalakulását követő négy héten belül az Alapítvány központjának a 4 000 Ft cégbejegyzési díjat, amit majd általános költségként fogtok számba venni. Az alaptőkéből tudtok induló anyagkészletet, szerszámokat, felszereléseket vásárolni.

Ne feledjétek, a részvényesek azt várják tőletek, hogy befektetett pénzüket fejében osztalékot kapjanak. Minél több részvényt adtok el, annál több felé kell osztanotok a megtermelt nyereség osztalékfizetésre szánt részét. Azonban a túl alacsony alaptőke, a kevés készpénz akadályozhatja a folyamatos termelést, így csökkentheti az elérhető profit nagyságát. Azt javasoljuk, legalább 8 000 forint értékű alaptőkét gyűjtsetek össze!

A munkához szükséges tőke összegyűjtése után kezdődhet a termelés. Bár megalakuláskor a vállalat tagjai meghatározzák, melyek azok a tevékenységek, amiket végezni szeretnének, amikhez értenek, a profil nem szigorúan kötött. Egy vállalat sokféle tevékenységet folytathat, többfajta terméket gyárthat egy időben, és az év során bármikor belekezdhet új termék előállításába, vagy bármikor megszüntetheti egyik "üzletágát". Sőt az okosan menedzselte vállalkozásban a résztvevők tudják, hogy más terméket vár tőlük a karácsonyi és mást a húsvéti piac.

Nem kell megijednetek a "termelés", "gyártás", "termék" kifejezésektől; nem kell itt világmegváltó találmányokra gondolni. A Young Enterprise program őshazájában, Angliában gyártott YE-termékeknek szinte mindegyikét el tudjátok Ti is készíteni, csak egy kevés kézügyesség és főleg egy csópp fantázia szükséges hozzá!

Elképzelhető, hogy valamely terméketekkel, szolgáltatásotokkal nem lesztek egyedül a Young Enterprise vállalatok piacán. Sebjaj! Egy üzlet lendületét sokszor éppen a legyőzhető versenytársak adják meg. Ám itt is igaz a sportból ismert mondás: a versenytárs ellenfél, de nem ellenség!

Fontos, hogy vállalataitok kézzel fogható terméket, termékeket (szintén) produkáljanak, bár természetesen bármiféle szolgáltatással is foglalkozhattok. A szolgáltatás persze kevésbé látványos. Egy pl. takarításra vagy kutyasétáltatásra szakosodó vállalkozás nem tudja a karácsonyi vásáron bemutatni tevékenységét, így az ott kiosztásra kerülő díjak zöméből sem részesülhet... Az együttes munka, a gazdálkodási-termelési folyamat közös nyomon követése, a döntések közös meghozatala, a feladatok közös megosztása és végrehajtása, a döntések eredményének közös értékelése adja majd meg azt a tapasztalatot, ami e program igazi célkitűzése.

A termelést ki kell egészítenie az üzletmenet figyelemmel kíséréséhez nélkülözhetetlen adminisztratív tevékenység; ehhez a Young Enterprise Alapítvány nyomtatványokat, segédanyagokat, útmutatókat bocsát a vállalatok igazgatóinak rendelkezésére. Ezt a kellécsomagot a cégbejegyzési díj befizetésékor kapjátok meg az Alapítvány központjában.

A zárszámadó eredménybeszámolóra a tanév végén, májusban kerül sor. Ez a Young Enterprise vállalatok "részvényeseinek" év végi nyilvános közgyűlése. Ez után a vállalatok befejezik tevékenységüket - értékesítik készleteiket, majd felszámolják a vállalkozást; felosztják az eredményt, visszafizetik a befektetők pénzét és - remélhetőleg - osztalékot is fizetnek az értékpapírok után.

A diákvállalkozásokat külső szakemberek, tanácsadók segítik, vállalatonként 1-2 fő. A felnőtteknek itt tényleg csak tanácsadói szerepük van, nem szabad, hogy ők irányítsák a vállalkozásokat. Ötletekkel és szakértelemmel segítik a csoportokat. Nekik kell megtanítaniuk titeket a helyes piaci magatartásra, az ügyfelekkel való viselkedésre, a nyomtatványok használatára stb. Ők vezetnek be titeket a vállalkozás rejtelmeibe, megosztva veletek a gyakorlatban megszerzett vezetési, termelési, marketing, értékesítési, könyvviteli ismereteiket, tapasztalataikat. A tanácsadók nem gondolkodhatnak, dolgozhatnak, dönthetnek helyettetek. Hibázni is hagynak majd, ha úgy látják helyesnek. Ne feledjétek: nem ők vezetnek, igazgatják a vállalkozást. Nem is biztos, hogy minden megbeszélésükön részt tudnak venni. Keressétek őket, ha segítségre, tanácsra szorultok.

A vállalatban végzett munka, a tanácsadókkal való találkozás időt - pl. vásárra készülve sok-sok időt - igényel.

Fontos, hogy minden héten legalább egyszer egy órára találkozzatok egymással - esetleg tanácsadóitokkal -, lehetőleg azonos időpontban és azonos helyen - ennyi idő mindenképpen szükséges a termelésre, adminisztrációra, döntések meghozatalára -, bár szinte biztos, hogy a termékek előállítására és eladására ezen kívül is kell időt fordítanotok.

B) A YOUNG ENTERPRISE VÁLLALATOK FELÉPÍTÉSE

A YE vállalatok szervezeti felépítése leginkább a részvénytársaságokéhoz hasonlít. A részvénytársaság olyan gazdálkodó szervezet, amelynek a részvényesek a tulajdonosai. A részvény olyan értékpapír, mely birtokosát egyrészt a vállalat működésének befolyásolására, másrészt a nyereségből való részesedésre, osztalékra jogosítja fel. A részvénytulajdonos "korlátozott felelősséggel" tartozik a vállalat tevékenységéért és tartozásaiért. Ez azt jelenti, hogy a vállalat esetleges vesztesége esetén csak a részvényösszeg vész el, az egyéb, a vállalkozásba "be nem vitt" vagyont nem érinti a csőd. A mi YE vállalataink "külső" részvényesei persze nem igazi részvényesek. Nem tudnak nap mint nap részt venni a vállalati vagy igazgatótanács üléseken, így akaratukat sem érvényesíthetik. A külső részvényeseknek formálisan nincs beleszólásuk a vállalat működésébe, tulajdonosi jogaikat nem érvényesíthetik. Azonban az ő véleményüket, tanácsaikat is érdemes egy-egy döntés előtt kikérnetek, meghallgatnotok. A vállalat működéséért, az összegyűjtött részvénytőke hatékony felhasználásáért, megtérüléséért a vállalat tagjai, "belső" részvényesei: a diákok és választott igazgatóik felelősek.

Egy igazi részvénytársaság igazi részvényese általában nem akarja visszakapni befektetett pénzét, a részvény vételárát. Hosszú távú nyereségre kíván szert tenni a részvény megvásárlásával; azt reméli, hogy részvénye után évről évre magas osztalékot kap. A Young Enterprise részvényesei csak egy tanévig kell hogy pénzüket befektessék: a vállalat végelszámolásakor nemcsak osztalékot kapnak, hanem a részvény névértékét is visszafizeti nekik a vállalat.

Mindezt ne feledjétek elmagyarázni azoknak, akik részvényvásárlásukkal támogatják vállalkozásotok működését!

D) A YOUNG ENTERPRISE PROGRAM ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

A program során valódi tőkével, valódi termékekkel, valódi nyereséggel vagy veszteséggel működő igazi vállalatokat kell alakítanotok. Munkátokban gyakorlati szakemberek, tanácsadók segítenek benneteket. Persze nemcsak tanácsadóitoktól, hanem tanáraitoktól is kaphattok segítséget.

A program célja az, hogy valódi vállalkozásokban valódi üzleti tapasztalatokat szerezzetek, megtanuljátok, hogyan működik az üzlet, hogyan lehet vagy nem lehet sikeres vállalkozást létrehozni és működtetni.

Abból indulunk ki, hogy a programban való részvétel "jó buli", érdemes csinálni, így tanári beavatkozás és noszogatás nélkül is működik vállalkozásotok. A számonkérés és értékelés rendszere is erre épül. Mivel a program célja a tapasztalatszerzés, így nem az általatok megtanult ismereteket, hanem a tapasztalatszerzés tényét fogjuk tőletek számon kérni.

A Magyarországi Young Enterprise Alapítvány által összeállított, a Young Enterprise Europe vizsgájához hasonló magyar nyelvű írásbeli vizsgán vehettek részt április elején. Ez a dolgozat nem definíciókat, tételeket vagy számadatokat kér számon, hanem azt, hogy aktívan részt vettetek-e saját vállalkozásotok munkájában és ezáltal megismerkedtetek-e az üzlet alapjaival. Természetesen az Útmutató ismerete elengedhetetlen a sikeres vizsgához.

A munka igazi értékelésével a vállalatok folyamatosan szembesülnek. Tevékenységük eredményességét a "piac" méri, a vásárokon, illetve saját értékesítési tevékenységeik során a vevők igazolják. A különböző központi rendezvényeken - az évközi vásárokon és az év végi zárszámadó eredménybeszámolón - a legeredményesebb vállalkozások jutalmakat kapnak. Ha a programhoz sikerül megfelelő anyagi támogatást szerezni, az év legsikeresebb YE vállalatának képviselőit delegáljuk egy nemzetközi Young Enterprise rendezvényre.

ISSN 1219-5278
ISBN 963 9049 04 2

©Pertl Gábor, 1997
Felelős szerkesztő: Sebes Katalin
Kiadja a Soros Alapítvány
Felelős kiadó: a Soros Alapítvány igazgatója
Sorozatterv: H-ArtDirectors
Készült a Szalai Műhelyben,

1184 Budapest, Üllői út 290.